

ВИЩА КВАЛІФІКАЦІЙНА КОМІСІЯ СУДДІВ УКРАЇНИ

07 липня 2017 року

м. Київ

Р І Ш Е Н Н Я № 173/вс-17

Вища кваліфікаційна комісія суддів України у пленарному складі:

Головуючого - Устименко В.Є.,

членів Комісії: Бутенка В.І., Василенка А.В., Весельської Т.Ф., Заріцької А.О., Козлова А.Г., Лукаша Т.В., Луцюка П.С., Макарчука М.А., Мішина М.І. Прилипка С.М., Тітова Ю.Г., Шилової Т.С., Щотки С.О.,

розглянувши питання про підтвердження здатності кандидата на посаду судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Гриціва Михайла Івановича здійснювати правосуддя у відповідному суді, стосовно якого оголошено перерву відповідно до абзацу другої частини першої статті 88 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»,

встановила:

Рішенням Комісії від 7 листопада 2016 року № 145/зп-16 оголошено конкурс на зайняття 120 вакантних посад суддів касаційних судів у складі Верховного Суду.

5 грудня 2016 року Гриців М.І. звернувся до Комісії із заявою про проведення стосовно нього кваліфікаційного оцінювання для участі у конкурсі на посаду судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду за спеціальною процедурою призначення.

13 грудня 2016 року Гриців М.І. допущений до участі у такому конкурсі.

Рішенням Комісії від 11 січня 2017 року № 2/зп-17 призначено кваліфікаційне оцінювання кандидатів, допущених до участі у конкурсі на зайняття вакантних посад суддів касаційних судів у складі Верховного Суду, зокрема й Гриціва М.І.

Рішенням Комісії від 9 лютого 2017 року № 27/вс-17 Гриців М.І. допущений до проходження кваліфікаційного оцінювання для участі у конкурсі на посаду судді Касаційного адміністративного суду.

Положеннями статті 83 Закону України “Про судоустрій і статус суддів” (далі - Закон) закріплено, що кваліфікаційне оцінювання проводиться Комісією з метою визначення здатності кандидата на посаду судді здійснювати правосуддя у відповідному суді за визначеними критеріями. Такими критеріями є: компетентність (професійна, особиста, соціальна тощо), професійна етика, доброчесність.

Гриців М.І. 16 лютого 2017 року склав анонімне письмове тестування, за результатами якого набрав 67,5 бала, і згідно з рішенням Комісії від 17 лютого 2017 року № 12/зп-17 допущений до виконання практичного завдання на етапі іспиту під час кваліфікаційного оцінювання у межах процедури конкурсу до відповідних касаційних судів у складі Верховного Суду.

За результатами виконаного 21 лютого 2017 року практичного завдання Гриців М.І. набрав 79,5 бала та згідно з рішенням Комісії від 29 березня 2017 року № 22/зп-17 визнаний таким, що допущений до другого етапу кваліфікаційного оцінювання “дослідження досьє та проведення співбесіди” у межах процедури конкурсу до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду.

Згідно з абзацом третім пункту 20 розділу III Положення про порядок та методологію кваліфікаційного оцінювання, показники відповідності критеріям кваліфікаційного оцінювання та засоби їх встановлення, затвердженого рішенням Комісії від 3 листопада 2016 року № 143/зп-16, (далі - Положення) під час співбесіди обов’язковому обговоренню із суддею (кандидатом) підлягають дані щодо його відповідності критеріям професійної етики та доброчесності.

Відповідно до положень статті 87 Закону з метою сприяння Комісії у встановленні відповідності судді (кандидата на посаду судді) критеріям професійної етики та доброчесності для цілей кваліфікаційного оцінювання утворюється Громадська рада доброчесності, яка, за наявності відповідних підстав, надає висновок про невідповідність судді (кандидата на посаду судді) критеріям професійної етики та доброчесності.

Громадською радою доброчесності надано Комісії затверджений 12 квітня 2017 року висновок про невідповідність кандидата на посаду судді Верховного Суду Гриціва М.І. критеріям доброчесності та професійної етики.

У висновку зазначено, що, подаючи декларації про майно, доходи, витрати і зобов’язання фінансового характеру за 2013 і 2014 роки, кандидат не зазначив три земельні ділянки і два житлові будинки, які перебували у власності та на іншому праві користування у його дружини, починаючи з 2002 та 2004 років. Водночас ці ж земельні ділянки задекларовані кандидатом та його дружиною, яка також є суддею, у 2015 році.

Кандидат використав свій спеціальний статус для отримання у 2012 році службового житла - квартири у місті Києві, яку в 2014 році приватизував разом із членами сім’ї.

Крім того, Гриців М.І., перебуваючи у складі судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України брав участь прийнятті рішення у справі за клопотанням заступника Генерального прокурора України та захисника Буценка А.П., внесеним за поданням п’яти суддів, про перегляд у порядку виключного провадження вироку Апеляційного суду міста Києва від 20 листопада 2001 року стосовно ОСОБА_1 та ОСОБА_2. Надалі Європейський суд з прав людини задовольнив заяву позивача у справі «Яременко проти України», визнавши, що ключові докази у справі були отримані з порушенням низки основоположних прав.

Також кандидат у складі колегії суддів Верховного суду України брав участь у перегляді справи за обвинуваченням ОСОБА_3, призначивши йому довічне позбавлення волі з конфіскацією всього майна, не висловивши окремої думки.

Зазначена справа відома у ЗМІ як приклад свавільного засудження людини за вчинення злочину, який вона не скоювала.

Вирішуючи питання відповідності кандидата на посаду судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Гриціва М.І. критеріям доброчесності та професійної етики, Комісія виходить з такого.

Заперечуючи проти доводів Громадської ради доброчесності, Гриців М.І. на засіданні Комісії у пленарному складі 7 липня 2017 року не підтвердив обставин отримання ним та його дружиною земельних ділянок у місті Львові та Львівській області, надавши довідки відділу Держземагентства у місті Львові Головного управління Держземагентства у Львівській області від 17 червня 2013 року №40/01-14/2767, від 28 жовтня 2016 року № 31-13-0.37-752/169-17, від 21 квітня 2017 року № 31-13-0.37-752/169-17, відповідно до яких інформація про наявність земельних ділянок у власності Гриціва Михайла Івановича відповідно до зареєстрованих державних актів на право власності на земельну ділянку у м. Львові, м. Винники, смт Брюховичі та смт Рудне відсутня.

Водночас кандидат підтвердив факт зазначення ним та його дружиною у деклараціях про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру за 2015 рік житлового будинку загальною площею 60,70 кв.м. та земельної ділянки площею 750 кв. м., призначеної для обслуговування та ведення підсобного господарства, що розташовані в с. Новосілки Буського району Львівської області, а також житлового будинку у с. Неслухів Кам'янка-Буського району Львівської області площею 39,5 кв. м. та земельної ділянки площею 250 кв. м., призначеної для обслуговування будинку. Обставини відсутності зазначених об'єктів нерухомого майна у деклараціях за попередні роки кандидат пояснив особливостями законодавства в частині набуття права на спадкове майно, оскільки лише у 2015 році його дружина заявила про фактичний вступ у спадщину після батька, який помер 27 травня 2015 року батька. В цій частині кандидат підкреслив, що правовстановлюючих документів на зазначене спадкове майно, на підставі яких можливо було б стверджувати про наявність права власності дружини, не існує до сьогодні.

Стосовно земельної ділянки загальною площею 11 545 кв. м., розташованої у с. Убині Кам'янка-Буського району Львівської області, кандидат пояснив, що про її існування стало відомо лише після смерті батька дружини, коли серед інших документів був виявлений державний акт на земельну ділянку, відомості про яку (без набуття права власності) й були внесені у декларацію про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру за 2015 рік.

У частині приватизації службового житла, наданого під час роботи у Верховному Суді України, кандидат зазначив, що до грудня 2006 року він разом із сім'єю проживав у місті Львові, де перебував на квартирному обліку та отримав житло ІНФОРМАЦІЯ_1. Надане житло було приватизовано у 1995 році на підставі положень Закону України «Про приватизацію державного житлового фонду» від 19 червня 1992 року № 2482-ХІІ, після чого житлові чеки для приватизації житла у державному житловому фонді не були повністю реалізованими.

Після обрання кандидата суддею Верховного Суду України у жовтні 2007 року Президія Суду розподілила йому надану Київською міською державною адміністрацією квартиру АДРЕСА_1, проте фактично реалізувати своє право на житло кандидат не зміг у зв'язку з тим, що будинок не був зданий в експлуатацію у встановленому законодавством порядку. У 2010 році замість раніше наданої кандидатові квартири було виділено квартиру АДРЕСА_2, але і цей будинок в експлуатацію не був введений. Лише у 2012 році сім'ї кандидата виділено квартиру АДРЕСА_3, яку було віднесено до службового житла на прохання Верховного Суду України.

У січні 2013 року Дарницька районна у місті Києві державна адміністрація видала розпорядження, відповідно до якого зазначену квартиру на АДРЕСА_3 виключено зі службових, після чого у червні 2014 року кандидат скористався правом приватизації цього житла у межах номінальної вартості житлових чеків, які не були повністю реалізованими у 1995 році.

Таким чином, службове житло, номінально розподілене кандидату у жовтні 2007 році, було фактично отримано ним через п'ять років та приватизоване майже через 7 років.

Відповідно до пункту 6 Умов проведення конкурсу на зайняття вакантних посад суддів касаційних судів у складі Верховного Суду, затверджених рішенням Комісії від 7 листопада 2016 року, серед документів, які кандидат на посаду судді подає для участі у конкурсі, є декларація доброчесності судді. У цій декларації кандидат, зокрема, зазначає, чи ухвалювалися ним рішення, передбачені статтею 3 Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» шляхом проставлення відмітки «підтверджую» або «не підтверджую» у пункті 17 цієї декларації.

Частиною другою статті 3 Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» встановлено, що суддя суду загальної юрисдикції підлягає перевірці у разі, якщо він одноособово або у складі колегії суддів здійснював розгляд справи або ухвалював рішення з допущенням порушень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, констатованих у рішенні Європейського суду з прав людини.

Зважаючи на пояснення кандидата, враховуючи формулювання пункту 17 декларації доброчесності, він надав коротку позитивну відповідь, що не підтверджує одноособово або у колегії суддів прийняття рішень, передбачених статтею 3 Закону «Про відновлення довіри до судової влади в Україні».

31 липня 2009 року Верховний Суд України на спільному засіданні Судової палати у кримінальних справах та військової судової колегії за поданням п'яти суддів Верховного Суду України переглянув у порядку виключного провадження вирок Апеляційного суду міста Києва щодо ОСОБА_1 та інших. Перегляд судового рішення здійснювався згідно з положеннями статей 400⁴, 400⁹ та 400¹⁰ Кримінально-процесуального кодексу України від 28 грудня 1960 року.

Приводом для перегляду вироку про засудження ОСОБА_1 було клопотання заступника Генерального прокурора України та представника засудженого - адвоката Буценка А.П., а підставами перегляду - неправильне застосування та порушення вимог кримінально-процесуального закону, які істотно

вплинули на правильність судового рішення (пункт 2 частини першої статті 400⁴ КПК України). Основу клопотань становили висновки про порушення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, констатовані у справі «Яременко проти України».

Посилаючись на те, що главою 32 КПК України перегляд судових рішень у порядку виключного провадження не підпадає під встановлені статтею 3 Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» критерії поведінки, кандидат зазначив, що якщо б законодавство чи декларація доброчесності судді містили вимогу щодо повідомлення про розгляд і прийняття рішень у порядку виключного провадження, передбаченого главою 32 КПК України, він би повідомив про такі відомості.

Відповідно до частини першої статті 49 Закону, суддю не може бути притягнуто до відповідальності за ухвалене ним судове рішення, за винятком вчинення злочину або дисциплінарного проступку.

Комітет Міністрів Ради Європи у статті 66 своїх Рекомендацій CM/Rec (2010)12 державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки, ухвалених на засіданні заступників міністрів 17 листопада 2010 року, врівноважив незалежність і відповідальність судді таким чином: “Тлумачення закону, оцінювання фактів та доказів, які здійснюють судді для вирішення справи, не повинні бути приводом для їх цивільної або дисциплінарної відповідальності, за винятком випадків злочинного наміру або грубої недбалості”.

Отже, за загальною тенденцією, відповідальність суддів допускається, але лише за умови свідомого (за наявності умислу або грубої недбалості) вчинення суддею відповідного проступку. Таким чином, у питанні відповідальності суддів на підставі рішення ЄСПЛ, в якому констатовано порушення певних норм Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, необхідно довести їхній умисел або грубу недбалість; відповідальність суддів не може ґрунтуватися лише на самому факті ухвалення ЄСПЛ такого рішення.

У пунктах 41, 42 свого висновку від 13 червня 2016 року № 847/2016 Європейська комісія за демократію через право (Венеціанська комісія) зазначила, що ЄСПЛ лише встановлює відповідальність держави-відповідача. Неможливо розумно заявляти або припускати, що ЄСПЛ, розглядаючи передані йому справи усіх заявників, основну увагу у своїй практиці приділяє оцінці, кількісному визначенню та аналізу характеру чи ступеня вини (протиправне зловживання своїми повноваженнями, злочинний умисел або груба недбалість) кожного з тих суддів, чії національні рішення оскаржуються до ЄСПЛ. Це має бути предметом іншої внутрішньої судової процедури.

Питання, яке розглядає ЄСПЛ, не зводиться до судового переслідування суддів, які брали участь у розгляді справи на національному рівні. Отже, будь-яке рішення цього суду на користь заявника (включно зі встановленням порушення) не відповідає стандарту, необхідному для встановлення кримінальної відповідальності особи, оскільки справа процесуально не є судовим переслідуванням особи чи судді за протиправну поведінку.

Таким чином, у кожному конкретному випадку прийняття ЄСПЛ негативного рішення національний орган, уповноважений вирішувати питання щодо відповідальності судді, повинен надати оцінку його поведінці та визначити

ступінь його індивідуальної вини. В іншому ж разі порушуватиметься принцип незалежності суддів, вони стануть вразливими до зовнішнього впливу та нестимуть відповідальність за причини, що виходять за межі їх службових функцій.

Стосовно перегляду колегією суддів судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України вироку апеляційного суду Харківської області від 7 червня 2010 року щодо засудження ОСОБА_3 слід зазначити, що зазначена колегія ухвалою від 12 липня 2011 року скасувала вирок в частині його засудження за частиною першою статті 162 Кримінального кодексу України і в цій частині закрила справу. Вирок про винуватість ОСОБА_3 у злочинах, передбачених пунктами 6,9,13 частини другої статті 115, частиною другою статті 15, частиною третьою статті 186 цього кодексу із призначенням покарання у виді довічного позбавлення волі з конфіскацією всього майна, яке є власністю засудженого, залишила без зміни.

Кандидат підтвердив свою участь у складі зазначеної колегії суддів та у прийнятті судового рішення, підкресливши, що обвинувальний вирок суду першої інстанції та ухвала касаційного суду набрали законної сили і є обов'язковими до виконання, а висновки Громадської ради доброчесності в цій частині засновані лише на думці авторитетних правозахисних організацій.

Відповідно до частини першої етапі 88 Закону, якщо Громадська рада доброчесності у своєму висновку встановила, що кандидат на посаду судді не відповідає критеріям професійної етики та доброчесності, то Комісія може ухвалити рішення про підтвердження здатності такого кандидата на посаду судді здійснювати правосуддя у відповідному суді лише у разі, якщо таке рішення підтримане не менше ніж одинадцятьма її членами.

Дослідивши досьє кандидата, заслухавши доповідача члена Комісії Макарчука М.А., надавши оцінку фактам, викладеним Громадською радою доброчесності, та аргументам, наведеним Грицівим М.І., Комісія вважає, що висновок про порушення кандидатом порядку декларування спадкового майна за 2013 і 2014 роки зроблено без урахування визначеного законом порядку спадкування і моменту виникнення у спадкоємця права власності на спадкове майно з обов'язком про його декларування та порядку декларування майна відповідно до Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції». Необґрунтованим є і висновок про порушення кандидатом декларації доброчесності судді, оскільки Громадською радою доброчесності не звернуто уваги на особливості перегляду Верховним Судом України вироку про засудження ОСОБА_1, який здійснювався в порядку, визначеному статтями 400⁴, 400⁹ та 400¹⁰ Кримінально-процесуального кодексу України від 28 грудня 1960 року. Комісія також відхиляє і висновок про невідповідність Гриціва М.І критеріям професійної етики та доброчесності у зв'язку із розглядом кримінальної справи стосовно засудженого ОСОБА_3, оскільки Громадська рада доброчесності перевищила свої повноваження, надавши правову оцінку законності рішення суду, яке набуло чинності.

З огляду на викладені обставини Комісія більшістю голосів (тринадцять із чотирнадцяти членів Комісії) приходить до висновку, що доводи Громадської ради доброчесності про невідповідність кандидата критеріям доброчесності та

професійної етики не знайшли свого підтвердження під час процедури кваліфікаційного оцінювання у межах конкурсу на зайняття вакантної посади судді Верховного Суду.

Керуючись статтями 88, 93, 101 Закону, Положенням про порядок та методологію кваліфікаційного оцінювання, показники відповідності критеріям кваліфікаційного оцінювання та засоби їх встановлення, Комісія

вирішила:

визнати Гриціва Михайла Івановича таким, що за критеріями професійної етики та доброчесності підтвердив здатність здійснювати правосуддя у Касаційному адміністративному суді у складі Верховного Суду.

Комісії у складі колегії завершити проведення кваліфікаційного оцінювання стосовно кандидата на посаду судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Гриціва Михайла Івановича.

Головуючий

В.Є. Устименко

Члени Комісії:

В.І. Бутенко

А.В. Василенко

Т.Ф. Весельська

А.О. Заріцька

А.Г. Козлов

Т.В. Лукаш

П.С. Луцюк

М.А. Макарчук

М.І. Мішин

С.М. Прилипко

Ю.Г. Тітов

Т.С. Шилова

С.О. Щотка